

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000327

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-02-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ганжа Олексій Геннадійович

2. Oleksii H. Hanzha

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 48070 Право

Дата захисту: 19-12-2025

Спеціальність за освітою: 081 Право

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11325

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.71.31

Тема дисертації:

1. Теорія та практика латинізації судових рішень в Україні
2. Theory and practice of Latinization of court decisions in Ukraine

Реферат:

1. У дисертації здійснено комплексне загальнотеоретичне юридичне дослідження новітнього правового процесу – використання слів, словосполучень (юридичних термінів) і висловів латинською мовою в судовій практиці, який автор представляє як латинізацію судових рішень. Проаналізовано генезу латинізмів як складника латинської мови та римського права на європейському правовому просторі від Античності до Новітнього часу. У роботі акцентовано на кодифікації Юстиніана – «Corpus juris civilis», яка вважається завершальним етапом формування римського права. Автор переконаний, що римське право та латинська мова мали велике значення для генезису романо-германської правової сім'ї, зокрема через (1) вплив на становлення європейської (зокрема української) правничої термінології, а також (2) аксіологічний зміст тих давньоримських морально-юридичних висловів, що не втратили своєї актуальності та оригінальної латинізованої форми й нині. Доведено, що в Дигестах Юстиніана відображено цілий ряд латинізмів, окремі з яких є прототипами сучасних принципів права, зокрема елементів принципу верховенства права. Встановлено, що період відродження римського права та його засвоєння отримав назву «рецепція римського

права», яка спочатку була пов'язана насамперед з діяльністю університетів (глосаторів, постглосаторів). У дисертаційному дослідженні наголошено на значущості латинської мови та римського права для латинізованого формулювання принципів права в межах континентальної правової сім'ї, а також становлення правничої термінології в національних правових системах Європи в період Середньовіччя та епоху Відродження. Встановлено, що на українських землях латина також відіграла помітну роль: як у зв'язку з успадкуванням національною правовою системою через Візантію законодавчих традицій римського права, так і через ужиткове її поширення в різних суспільних сферах. Обґрунтовано, що в XXI столітті латинська мова має велике освітньо-історичне значення, а також набирає популярності в окремих сферах суспільних відносин. Наголошено, що юристи зі всього світу останнім часом спостерігають тенденцію до значного зростання прямого використання латинських термінів і висловів в юридичній літературі. У роботі наведено приклади використання латинізмів в юридичних документах як на міжнародному правовому рівні (міжнародне право; акти «м'якого права»; практика ЄСПЛ; *acquis communautaire*, зокрема практика Суду ЄС), так і на національному (закони України, рішення Конституційного Суду України, судові рішення Верховного Суду). Для дослідження проблематики латинізації судових рішень в Україні використано тривірневу систему методів пізнання. На філософському (світоглядному) рівні були використані цивілізаційний, діалектичний і синергетичний методи. На загальнонауковому рівні серед методів дослідження були використані такі: історичний, системний, структурно-функціональний, герменевтичний, антропологічний і аксіологічний. На конкретно-науковому рівні були використані як поширені спеціально-наукові методи (конкретно-соціологічних досліджень, контент-аналізу, лінгвістичний), так і власні методи правознавства (формально-юридичний, логіко-юридичний і порівняльно-правовий). Понятійний апарат дослідження охопив, зокрема, такі поняття: юридичний термін, судові рішення, судова практика, правова максима, юридичне кліше, вислів, латинізм, латинізація судових рішень. Сформульовано дефініцію поняття «латинізація судових рішень» як правового процесу і результату використання у судових рішеннях юридичних термінів і висловів латинською мовою. На основі дослідження судової практики, а також позицій зарубіжних і українських науковців обґрунтовано авторське бачення класифікації юридичних латинізмів (1) за формою, (2) за джерелами утворення, (3) за часом походження. Встановлено, що з практичної точки зору всі латинізми за їх функціональними ознаками та закінченістю вираження думки (за формою) можуть бути зведені до двох основних груп: юридичні терміни та вислови. Також автор доводить, що безпідставно ототожнювати латину з «мовою римського права», адже деякі латинізми сягають доби Середньовіччя, Нового і навіть Новітнього часу, а окремі з них виражають правові явища, що первісно належали до англо-американської правової традиції. Аналіз судової практики дозволяє автору стверджувати, що латинська юридична термінологія, якою користуються в судових рішеннях, є різноманітною та охоплює назви низки правових явищ: принципів, процедур, колізійних правил, доктрин, формул прикріплення в міжнародному приватному праві, загальноприйнятих термінів міжнародного права, термінології юридичної аргументації тощо.

2. The dissertation carries out a comprehensive general theoretical legal study of the modern legal process – the use of words, phrases (legal terms) and expressions in Latin in jurisprudence, which the author presents as the Latinization of court decisions. The genesis of Latinisms as a component of the Latin language and Roman law in the European legal space from Antiquity to the Modern Age is analysed. The work focuses on the codification of Justinian – “*Corpus juris civilis*”, which is considered the final stage of the formation of Roman law. The author argues that Roman law and the Latin language played a crucial role in the development of the Romano-Germanic legal family, particularly due to (1) their influence on the formation of European (including Ukrainian) legal terminology, and (2) the enduring axiological content of ancient Roman moral and legal expressions, which remain relevant and retain their original Latinized form even today. It is proven that the Digests of Justinian reflect a number of Latinisms, some of which are prototypes of modern principles of law, in particular elements of the principle of the rule of law. It is established that the period of the revival of Roman law and its assimilation was called the “reception of Roman law”, which was initially associated primarily with the activities of universities (glossators, post-glossators). The dissertation study emphasizes the significance of the Latin language and Roman law for the Latinized formulation of legal principles within the continental legal family, as well as the formation of

legal terminology in the national legal systems of Europe during the Middle Ages and the Renaissance. It is established that in the Ukrainian lands Latin also played a significant role: both in connection with the inheritance of the legislative traditions of Roman law by the national legal system through Byzantium, and through its practical spread in various social spheres. It is substantiated that in the 21st century, the Latin language has great educational and historical significance, and is also gaining popularity in certain areas of social relations. It is emphasised that lawyers from all over the world have recently observed a trend towards a significant increase in the direct use of Latin terms and expressions in legal literature. The paper provides examples of the use of Latinisms in legal documents both at the international legal level (international law; acts of “soft law”; ECHR case law; *acquis communautaire*, in particular the case law of the EU Court), and at the national level (laws of Ukraine, decisions of the Constitutional Court of Ukraine, judicial decisions of the Supreme Court). To study the problems of Latinization of judicial decisions in Ukraine, a three-level system of cognitive methods was applied. At the philosophical (worldview) level, civilizational, dialectical and synergistic methods were used. At the general scientific level, the following research methods were applied: historical, systemic, structural-functional, hermeneutic, anthropological and axiological. At the specific scientific level, both common special scientific methods (concrete sociological research, content analysis, linguistic) and own methods of law (formal-legal, logical-legal and comparative-legal) were applied. The conceptual apparatus of the study covered, in particular, the following concepts: legal term, court decision, jurisprudence, legal maxim, legal cliché, expression, Latinism, Latinization of court decisions. A definition of the concept of “Latinization of court decisions” as a legal process and the result of the use of legal terms and expressions in Latin in court decisions was formulated. Based on the study of jurisprudence, as well as the positions of foreign and Ukrainian scholars, the author’s vision of the classification of legal Latinisms (1) by form, (2) by sources of formation, (3) by time of origin is substantiated. It is established that from a practical point of view, all Latinisms by their functional features and completeness of expression of thought (by form) can be reduced to two main groups: legal terms and expressions. The author also proves that it is groundless to identify Latin with the “language of Roman law”, because some Latinisms date back to the Middle Ages, the New and even the Modern Age, and some of them express legal phenomena that originally belonged to the Anglo-American legal tradition. The analysis of jurisprudence allows the author to assert that the Latin legal terminology applied in court decisions is diverse and covers the names of a number of legal phenomena: principles, procedures, conflict rules, doctrines, attachment formulas in private international law, generally accepted terms of international law, terminology of legal argumentation, etc.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Ганжа О. Г. Нарис правил коректного цитування латинських висловів як відповідь на їх сумбурне поширення в судовій практиці. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 1. С. 20-26.
- Ганжа О. Г. Використання латинських висловів у судових рішеннях як новітня форма рецепції римського права. Нове українське право. 2022. Вип. 2. С. 224-236.
- Ганжа О. Г. Латинізація судових рішень в Україні: поняття та особливості. Право і суспільство. 2024. № 2. С. 3-14.
- Ганжа О. Г. Латинська юридична термінологія у вітчизняній судовій практиці: сучасні тенденції використання споконвічних понять. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія:

Право. 2024. Вип. 83. Ч. 1. С. 18-31.

- Удовика Л. Г., Ганжа О. Г. Використання латинізмів у межах європейського правового простору: стан і перспективи для національної судової практики. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. Вип. 91. Ч. 1. С. 116-126.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Удовика Лариса Григорівна

2. Larysa G. Udovyka

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9260-4474

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бориславська Олена Марківна

2. Olena M. Boryslavska

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8338-0966

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57224005372; Web of Science Researcher ID: H-2177-2019;
<https://scholar.google.com/citations?user=7VLEitcAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пархоменко Наталія Миколаївна

2. Nataliia M. Parkhomenko

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5870-9261

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єрмоленко Дмитро Олександрович

2. Dmytro O. Yermolenko

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0008-1334-5194

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пелех Ія Василівна

2. Iia V. Pelekh

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7896-688X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Макаренков Олексій Леонідович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Макаренков Олексій Леонідович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Дребезов Денис Олегович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна